

ANALELE PUTNEI

II

2006

1-2

SUMAR

CUVÂNT ÎNAINTE..... 3

*

MONAH ALEXIE COJOCARU, Inventarul de odoare și obiecte
ale Mănăstirii Putna (1796)..... 5

ȘTEFAN S. GOROVEI, Adevărata identitate a unei broderii liturgice
din tezaurul Mănăstirii Putna 99

MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Tripticul „lui Ștefan cel Mare”
de la Mănăstirea Putna 105

EMIL DRAGNEV, Primul ciclu cunoscut al Arhanghelului Mihail
din pictura murală a Moldovei medievale..... 111

*

MARIA MAGDALENA SZÉKELY, „Acești pani au murit în război
cu turcii” 127

LIVIU PILAT, *Redemptor Noster. Moldova și Respublica Christiana*
la 1476–1477..... 137

ȘTEFAN S. GOROVEI, Maria Despina, doamna lui Radu cel Frumos..... 145

RESTITUIRI

P. P. PANAITESCU, Cercetări asupra organizației armatei moldovene
în Evul Mediu 153

DOCUMENTE

ALEXANDRU PÎNZAR, O carte domnească inedită de la
Mihai Racoviță voievod..... 167

*

FIȘIER BIBLIOGRAFIC (II)..... 171
ABREVIERI 173

CUVÂNT ÎNAINTE

Reunind ambele numere ale anului al doilea, prezentul volum al „Analelor Putnei” se înfățișează cu un sumar mai deosebit, care, de altfel, a și determinat constituirea acestui număr dublu.

Inventarul de odoare și obiecte ale Mănăstirii Putna, datând din anul 1796 (dar cu multe completări și precizări ulterioare), reprezintă, din multe puncte de vedere, o revelație. Rolul Putnei în păstrarea tezaurului nostru documentar și artistic – manuscrise și obiecte liturgice – va fi mult mai bine conturat după valorificarea inventarului amintit, care pune în lumină, totodată, importanța acestui așezământ în salvarea unor piese de preț, prin preluarea lor de la mănăstirile desființate în 1785, după includerea Bucovinei în Imperiul Habsburgic. Citirea atentă a acestui document excepțional va arăta concepția monahilor putneni (*aceeași*, în vechime, ca și astăzi) cu privire la comorile asupra cărora le-a fost dat să vegheze. Nu mai puțin, el dă mărturie despre unele obiecte cu proveniență controversată, ca și despre unele tradiții ale locului. Informații din acest inventar au fost folosite, în ultima vreme, însă fără cuvenita citare a celui care tocmai îl prelucra, pregătindu-l pentru tipar.

Cinci texte au constituit comunicări la unele reuniuni științifice din cursul anului 2005; ele au fost prezentate după cum urmează:

Adevărata identitate a unei broderii liturgice din tezaurul Mănăstirii Putna – la Simpozionul „Artă și civilizație medievală”, ediția a XII-a, Suceava, 25 noiembrie 2005;

Tripticul „lui Ștefan cel Mare” de la Mănăstirea Putna – la Comisia de Heraldică, Genealogie și Sigilografie (Filiala Iași), ședința din 15 martie 2005;

„Acești pani au murit în război cu turcii” – la sesiunea de comunicări științifice a Facultății de Istorie, din cadrul „Zilelor Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași”, 28 octombrie 2005;

Redemptor Noster. Moldova și Respublica Christiana la 1476–1477 – la sesiunea de comunicări științifice a Facultății de Istorie, din cadrul „Zilelor Universității «Alexandru Ioan Cuza» din Iași”, 27 octombrie 2005;

Maria Despina, doamna lui Radu cel Frumos – la Comisia de Heraldică, Genealogie și Sigilografie (Filiala Iași), ședința din 12 aprilie 2005.

Două rubrici noi își fac apariția în acest volum. La prima sa înfățișare în paginile „Analelor Putnei”, rubrica **Restituiri** valorifică un studiu inedit al istoricului P. P. Panaitescu (1900–1967), cu referire la un document atribuit domniei lui Ștefan cel Mare și la unele chestiuni ale organizării militare a vremii. Alte texte inedite, ale aceluiași istoric, vor fi valorificate în numerele viitoare.

Rubrica **Documente** dă, în acest număr, o carte domnească de la Mihai vodă Racoviță, importantă pentru că face referire la vistiernicul Ilie Cantacuzino, ctitorul schitului de lemn de la Sihăstria Putnei. În numerele viitoare, această rubrică va găzdui cu prioritate documente din arhiva Mănăstirii Putna și din colecții particulare, la care specialiștii au cu greu acces. În măsura în care prezintă interes și importanță pentru istoria Moldovei în general și a Putnei în special, vor fi publicate și documente din fonduri publice.

*

Bilanțul celui de-al doilea an de activitate a Centrului de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare” al Sfintei Mănăstiri Putna se vădește a nu fi mai prejos decât cel al primului an. Sprijinit de întreaga obște monahală, Centrul a fost gazda unei noi reuniuni științifice din cadrul *Colocviilor Putnei* – ale cărei acte se vor publica în numerele anului viitor – și a oferit o colaborare consistentă și eficientă simpozionului organizat de Sfânta Mănăstire Sucevița cu prilejul împlinirii a patru veacuri de la moartea lui Ieremia vodă Movilă, unul dintre principalii ei ctitori. Sub egida Centrului, a fost publicată încă o carte, care contribuie la adâncirea cunoașterii științifice a personalității și a domniei lui Ștefan cel Mare, iar acum, iată, se dau la lumină două numere, reunite într-un singur volum, aferente celui de-al doilea an de viață al revistei „Analele Putnei”.

REDAȚIA

FIȘIER BIBLIOGRAFIC (II)

ADRIAN Botoșăneanul, *Ștefan cel Mare în evlavia moldovenilor*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 38–41.

Dumitru AGACHI, *Privire recentă asupra unui monument: biserica ștefaniană a Mănăstirii Popăuți*, în *Monumentul*, IV, *Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”*, ediția a IV-a, Iași, 2002, volum coordonat de Cătălin Hriban, Adriana Moglan, Aurica Ichim, Iași, 2003, p. 59–66.

Alexandru V. BOLDUR, *Biserica în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 89–103.

Victor BRĂTULESCU și colaboratorii, *Ștefan cel Mare, binecredincios domn și apărător al dreptei credințe*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 26–28.

Din veacuri de la Ștefan vodă, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 221–260.

Alexandru GĂINĂ, *Legături bisericești și culturale între Transilvania și Moldova pe timpul lui Ștefan cel Mare (1457–1504)*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 183–196.

Alexandru I. GONȚA, *Domeniile feudale și privilegiile mănăstirilor moldovenești în timpul domniei lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 197–219.

Idem, *Mitropolia și episcopiile ortodoxe moldovenești în secolul al XV-lea*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 104–121.

Ștefan S. GOROVEI, *Biserica de la Volovăț și mormântul lui Dragoș vodă*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 135–146.

N. IORGA, *Istoria lui Ștefan cel Mare (Prefață)*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 24–25.

IUSTIN, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, *Cinci sute de ani de la fondarea Mănăstirii Putna (iulie 1466 – iulie 1966)*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 32–35.

Teodor MANOLACHE, *Ștefan cel Mare și viața religioasă din vremea sa*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 61–88.

Pr. Paul MIHAIL, *Relațiile externe bisericești ale lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 166–182.

Gheorghe MOISESCU, *Mănăstirea Putna la 500 de ani de la întemeiere, 1466–1966*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 36–37.

NESTOR, Mitropolit al Olteniei, *Cuvânt de preamărire la canonizarea Binecredinciosului Voievod Ștefan cel Mare și Sfânt*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 10–23.

„Analele Putnei”, II, 2006, 1–2, p. 171–172.

PIMEN, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, *Cuviosul Părintele nostru Daniil Sihastrul*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 147–148.

Virgil POLIZU, *Există o arhitectură „Ștefan” de început de secol XX ?*, în *Monumentul*, IV, Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”, ediția a IV-a, Iași, 2002, volum coordonat de Cătălin Hriban, Adriana Moglan, Aurica Ichim, Iași, 2003, p. 15–20.

Gh. I. POPOVICI, *Sfântul Daniil Sihastrul († 1496)*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 149–157.

Pr. Scarlat PORCESCU, *Locul Mănăstirii Putna în viața Bisericii Ortodoxe Române*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 122–134.

Gheorghe PUNGĂ, *Noi informații documentare privitoare la biserica Cuvioasa Paraschiva din Ștefănești – Botoșani*, în *Monumentul*, IV, Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”, ediția a IV-a, Iași, 2002, volum coordonat de Cătălin Hriban, Adriana Moglan, Aurica Ichim, Iași, 2003, p. 142–149.

Voica Maria PUȘCAȘU, *Cercetările arheologice de la biserica Sf. Nicolae Popăuți din Botoșani (campania 2001)*, în *Monumentul*, IV, Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”, ediția a IV-a, Iași, 2002, volum coordonat de Cătălin Hriban, Adriana Moglan, Aurica Ichim, Iași, 2003, p. 39–43.

Carmen–Cecilia SOLOMONEA, *Biserica „Sfântul Nicolae” – Popăuți din Botoșani (ctitoria lui Ștefan cel Mare – 1496). Intervenții de restaurare a decorației murale din naosul bisericii*, în *Monumentul*, IV, Lucrările Simpozionului Național „Monumentul – Tradiție și viitor”, ediția a IV-a, Iași, 2002, volum coordonat de Cătălin Hriban, Adriana Moglan, Aurica Ichim, Iași, 2003, p. 44–50.

Leon ȘIMANSCHI, *„Fost-au acestu Ștefan vodă”*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 52–60.

Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie, carte tipărită din inițiativa și sub îndrumarea Înalt Prea Sfințitului Pimen, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, Sfânta Mănăstire Putna, 2004, 265 p.

TEOCTIST, Patriarh al Bisericii Ortodoxe Române, *Cu prilejul împlinirii a 500 de ani de la înscăunarea lui Ștefan cel Mare și Sfânt*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 29–31.

Idem, *La 475 de ani de la trecerea din viață a voievodului Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 42–49.

Constantin TURCU, *Literatura bisericească în timpul lui Ștefan cel Mare*, în vol. *Ștefan cel Mare și Sfânt. Biserica. O lecție de istorie*, p. 158–165.

(Maria Magdalena Székely)